នៅចំពោះមុខអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង
នៃអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា

ឯកសារបកប្រែ
TRANSLATION/TRADUCTION
ថ្ងៃ ខែ ឆ្នាំ (Date): 19-Sep-2012, 14:20
CMS/CFO: Uch Arun

ព័ត៌មានពិស្តារនៃការដាក់ឯកសារ

សំណុំរឿងលេខ	:	០០២/១៩-០៩-២០០៧-អវតក/អជសដ
ដាក់ទៅ	:	អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង
ថ្ងៃដាក់	:	ថ្ងៃទី១៨ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ២០១១
ភាគីអ្នកដាក់	:	សហព្រះរាជអាជ្ញា
ភាសាដើម	:	អង់គ្លេស

ចំណាត់ថ្នាក់ឯកសារ

ប្រភេទឯកសារដែលស្នើឡើងដោយភាគីដាក់ឯកសារ: សាធារណៈ

ចំណាត់ថ្នាក់ឯកសារកំណត់ដោយអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង: **សាធារណៈ/Public**

ប្រភេទនៃចំណាត់ថ្នាក់ឯកសារ:

ការពិនិត្យឯកសារបណ្ដោះអាសន្នឡើងវិញ:

ឈ្មោះមន្ត្រីដែលបានពិនិត្យ:

ហត្ថលេខា:

ចម្លើយតបរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញា ទៅនឹង “សេចក្តីសន្និដ្ឋានរបស់ ខៀវ សំផន គាំទ្រសំណើរបស់លោក អៀង សារី ស្នើឲ្យអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង ធ្វើសំណើទៅកាន់ការិយាល័យសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត សុំការបញ្ជាក់អំពីអត្ថិភាពខ្សែអាត់សម្លេងនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី អឿន តាន កាលពីថ្ងៃទី៨ ខែតុលា ឆ្នាំ២០០៨”

អ្នកដាក់ឯកសារ:	អ្នកទទួលឯកសារ:	ចម្លងជូនជន:
សហព្រះរាជអាជ្ញា:	អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង:	ជាប់ចោទ:
លោកស្រី ជា លាង	ចៅក្រម និល ណុន, ប្រធាន	នួន ជា
លោក Andrew CAYLEY	ចៅក្រម Silvia CARTWRIGHT	អៀង សារី
	ចៅក្រម យ៉ា សុខន	ខៀវ សំផន
	ចៅក្រមJean-Marc LAVERGNE	
	ចៅក្រម យូ ឧត្តរា	ក្រុមមេធាវីការពារក្តី:
		លោក សុន អរុណ
	សហមេធាវីនាំមុខតំណាងដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី:	លោក Michiel PESTMAN
		លោក Victor KOPPE

ពេជ អង្គ	លោក អាង ឧត្តម
Elisabeth SIMONNEAU FORT	លោក Michael G.KARNAVAS
	លោក គង់ សំអុន
	Anta GUISSE
	Arthur VERCKEN
	Jacques VERGES

I. សេចក្ដីផ្ដើម

១. កាលពីថ្ងៃទី១០ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ២០១២ មេធាវីការពារក្ដីឱ្យលោក ខៀវ សំផន ("មេធាវីការពារក្ដី") បានដាក់សំណើមួយ[1] សុំឱ្យអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង ចាត់វិធានការចំនួនបី (សំណើ)។ ទីមួយ មេធាវីការពារក្ដីសុំឱ្យអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងទទួលយកសំណើពីមុនមួយ ដែលធ្វើឡើងដោយមេធាវីការពារក្ដី អៀង សារី ដែលសុំឱ្យអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងស្វែងរកព័ត៌មានពី ការិយាល័យសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ("កសចស") ពាក់ព័ន្ធនឹងការស្ដាប់ចម្លើយលោក អឿន តាន[2]។ ទីពីរ មេធាវីការពារក្ដីសុំឱ្យអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង "ធ្វើសំណើទៅកាន់ការិយាល័យ កសចស សុំឱ្យធ្វើការបំភ្លឺពាក់ព័ន្ធនឹងការស្ដាប់ចម្លើយលោក នង សុផង់"[3]។ ទីបី មេធាវីការពារ ក្ដីសុំឱ្យអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង "បន្តអនុវត្តនីតិវិធីដូចគ្នានេះនៅពេលអនាគតសម្រាប់ការស្ដាប់ ចម្លើយសាក្សីដទៃទៀត ដែលការកត់ត្រាកំណត់ហេតុរបស់ពួកគេ មានភាពមិនស៊ីសង្វាក់គ្នា ស្រដៀងគ្នានេះ"[4]។

២. សហព្រះរាជអាជ្ញាបានឆ្លើយតបទៅនឹងសំណើរបស់ អៀង សារី ពាក់ព័ន្ធនឹង អឿន តាន នៅក្នុងការដាក់ឯកសារមួយដែលបានជូនដំណឹងដល់ភាគីនានា កាលពីថ្ងៃទី១០ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ២០១២[5]។ ពីព្រោះការដាក់ឯកសារភ្លាមៗរបស់មេធាវីការពារក្ដីពុំបានផ្ដល់សំអាងបន្ថែមជាការគាំទ្រដល់ការដាក់ឯកសារពីមុនរបស់ អៀង សារី ឡើយ សហព្រះរាជអាជ្ញាស្នើដោយគោរពថា សូមឱ្យអង្គជំនុំជម្រះធ្វើការយោងទៅដល់ចម្លើយតបពីមុនរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាទាក់ទងនឹងផ្នែកត្រង់ នោះនៃសំណើរបស់មេធាវីការពារក្ដី។ សហព្រះរាជអាជ្ញានឹងធ្វើការលើកឡើងអំពីផ្នែកដែលនៅសេសសល់នានានៅក្នុងសំណើដូចខាងក្រោមនេះ។

៣. សហព្រះរាជអាជ្ញា សូមជូនសេចក្ដីសន្និដ្ឋានថា គេត្រូវបដិសេធសំណើនេះចោលទាំងស្រុង ពីព្រោះវាខកខានមិនបានធ្វើការបង្ហាញពីទឡ្ហីករណ៍តាមផ្លូវច្បាប់ណាមួយ ដែលនាំឱ្យអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង ធ្វើការពិនិត្យសារឡើងវិញពីដំណាក់កាលស៊ើបសួរនៅក្នុងសំណុំរឿង០០២ ដែលបានបញ្ចប់តាំងពីយូរមកហើយ និង ដែលបានប្ដឹងជំទាស់រួចមកហើយដែរ។

---

[1] **E224/2** មតិគាំទ្រសំណើរបស់លោក អៀង សារី ស្នើឱ្យអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង ធ្វើសំណើទៅកាន់ការិយាល័យសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត សុំការបញ្ជាក់អំពីអត្ថិភាពឯកសារសម្លេងនៃការស្ដាប់ចម្លើយសាក្សី អឿន តាន កាលពីថ្ងៃទី៨ ខែតុលា ឆ្នាំ២០០៨, ១០ កញ្ញា ២០១២, (បន្ទាប់ តទៅនេះហៅថា "សំណើ")។ បានជូនដំណឹងនៅថ្ងៃទី១០ កញ្ញា ២០១២។

[2] **E224/2** សំណើ, ត្រង់កថាខណ្ឌទី ៦។

[3] **E224/2** សំណើ, ត្រង់កថាខណ្ឌទី ៦។

[4] **E224/2** សំណើ, ត្រង់កថាខណ្ឌទី ៦។

[5] **E224/1** ចម្លើយតបរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាទៅនឹង "សំណើរបស់លោក អៀង សារី ស្នើឱ្យអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង សុំការបញ្ជាក់ពី កសចស អំពីអត្ថិភាពនៃកំណត់ត្រា ឬការថតសម្លេងនានា ទាក់ទិននឹងការសួរសាក្សី អឿន តាន កាលពីថ្ងៃទី៨ ខែតុលា ឆ្នាំ២០០៨", ៧ កញ្ញា ២០១២។

៤. សហព្រះរាជអាជ្ញា ក៏បានកត់សម្គាល់ផងដែរថា ការដាក់ឯកសាររបស់មេធាវីការពារក្តី ខកខានមិនបានត្រូវទៅតាមសេចក្តីណែនាំអនុវត្តរបស់ អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងពាក់ព័ន្ធនឹង "ខ្លឹមសារនៃឯកសារ" ដែលត្រូវដាក់នៅចំពោះមុខអង្គជំនុំជម្រះ[6]។ បញ្ហាសំខាន់បំផុតគឺការខកខានមិនបានផ្តល់នូវ "សេចក្តីសង្ខេបអត្ថបទគតិយុត្តិដែលពាក់ព័ន្ធ រួមទាំងសម្រង់ប្រភពច្បាប់ដែលទាក់ទងនានា" ឬ "ការអះអាងលំអិតអំពីចំណុចមូលដ្ឋានច្បាប់"ណាមួយឡើយ[7]។ ផ្ទុយទៅវិញមេធាវីការពារក្តីគ្រាន់តែលើកឡើងទូទៗថា "រាល់អត្ថបទទាំងអស់ដែលធានាដល់ជនជាប់ចោទនូវសិទ្ធិទទួលបានការកាត់ក្តីប្រកបដោយយុត្តិធម៌"[8]។ មេធាវីការពារក្តីមិនបានយោងដល់យុត្តិសាស្ត្រ របស់អង្គជំនុំជម្រះណាមួយនៃ អវតក ឡើយ ឬ យុត្តិសាស្ត្ររបស់តុលាការដទៃៗទៀតឡើយ។ ដោយសារភាពសំខាន់នៃសំណើ ដែលបានលើកឡើងពីភាពមិនប្រក្រតីក្នុងការប្រមូលភស្តុតាងដោយចៅក្រមស៊ើបអង្កេត និង បានធ្វើការស្វែងរកចំណាត់ការពីអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងនោះ យ៉ាងហោចណាស់មេធាវីការពារក្តីគួរតែបញ្ជាក់ពីបញ្ញត្តិច្បាប់ពាក់ព័ន្ធ ដែលគេយកមកធ្វើជាមូលដ្ឋានសំណើនេះ។

៥. លើសពីនេះ ដោយមិនបានលើកឡើងពី "សេចក្តីសង្ខេបអង្គហេតុពាក់ព័ន្ធ" ដូចដែលសេចក្តីណែនាំអនុវត្តបានបង្គាប់នោះទេ តែមេធាវីការពារក្តីបែរជាគ្រាន់តែធ្វើការយោងទៅដល់កម្រងនៃទំព័រនានានៅក្នុងប្រតិចារឹក ហើយនិយាយបញ្ចៀងទៅរក "ភាពមិនស៊ីសង្វាក់គ្នារវាងពាក្យសំដីក្នុងប្រតិចារឹក និងកាលបរិច្ឆេទផ្លូវការនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី លោក នង សុផង់ ដែលលោកមេធាវីការពារក្តី Vercken បានលើកឡើងរួចហើយក្នុងពេលសវនាការ" ទៅវិញ[9]។ ដូច្នេះ ការដាក់ឯកសាររបស់មេធាវីការពារក្តីនេះ បណ្តាលឱ្យភាគីនានា និងអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង ធ្វើការវាយតម្លៃស្មានៗពីចរឹកលក្ខណៈពិតប្រាកដនៃការអះអាងនោះព្រមទាំងធ្វើការប៉ាន់ស្មានថាតើការអះអាងនោះត្រូវបានស្តែងចេញជាការគាំទ្រយ៉ាងដូចម្តេច។

II. **អំណះអំណាង**

ក. មេធាវីការពារក្តី ខកខានមិនបានបង្ហាញពីមូលដ្ឋាននៃការអះអាងរបស់ខ្លួនទាក់ទងនឹងសាក្សី នង សុផង់ ទេ

៦. សំណើនេះខកខានមិនបានចង្អុលភស្តុតាងដែលបង្ហាញអោយឃើញពីកំហុសណាមួយ ដែលធ្វើយុត្តិកម្មលើដំណោះស្រាយ ដែលខ្លួនបានស្នើសុំទាក់ទងនឹង នង សុផង់ ទេ។ដូចដែលសហព្រះរាជអាជ្ញាធ្លាប់បានពន្យល់រួច ហើយពាក់ព័ន្ធនឹងការអះអាងស្រដៀងគ្នា ដែលសំដៅទៅរកសាក្សីដទៃ

[6] សេចក្តីណែនាំអនុវត្ត អ.វ.ត.ក/០១/២០០៧/វិ.លើកទី៨, មាត្រា៥។

[7] សេចក្តីណែនាំអនុវត្ត អ.វ.ត.ក/០១/២០០៧/វិ.លើកទី៨, មាត្រា៥.១.គ-ឃ។

[8] **E224/2** សំណើ, ត្រង់កថាខណ្ឌទី៥។

[9] **E224/2** សំណើ, ត្រង់កថាខណ្ឌទី៣។

ទៀត[10]៖ ទី១)កំហុសនីតិវិធីណាមួយដែលបានកើតឡើងនៅដំណាក់កាលស៊ើបសួរត្រូវបានដោះស្រាយរួចហើយ, ទី២) ការបង្ហាញខ្លួនរបស់ នង សុផង់ នៅពេលសវនាការដើម្បីផ្តល់សក្ខីកម្ម ដែលមេធាវីការពារក្តីពេលនោះមានលទ្ធភាពពិនិត្យ និង បានធ្វើតេស្តពិនិត្យដេញដោលលើភ័ស្តុតាង ដែលជាសក្ខីកម្មរបស់ គាត់ ក្នុងគោលដៅការពារសិទ្ធិទទួលបាននូវការជំនុំជម្រះក្តីដោយយុត្តិធម៌ របស់ ខៀវ សំផន, និង ទី៣)កំណត់ហេតុលាយលក្ខណ៍អក្សរនៃការស្តាប់ចម្លើយ នង សុផង់ បានឆ្លុះបញ្ចាំងយ៉ាងត្រឹមត្រូវ នូវការស្តាប់ចម្លើយ និង អនុលោមតាមវិធានរបស់អវតក។

i. កំហុសនីតិវិធីនៅដំណាក់កាលស៊ើបសួរដែលបានលើកឡើងចោទប្រកាន់ ត្រូវបានដោះស្រាយរួចហើយដោយដីកាដំណោះស្រាយ

៧. សំណើនេះ គឺផ្អែកទាំងស្រុងនៅលើ កំហុសនីតិវិធីនៅដំណាក់កាលស៊ើបសួរដែលត្រូវបានចោទប្រកាន់ - ជាពិសេស ពីរបៀបដែលអ្នកស៊ើបអង្កេត កសចស បានប្រើក្នុងការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី នង សុផង់។ យ៉ាងណាក៏ដោយ ដូចដែលអង្គជំនុំជម្រះនេះធ្លាប់បានធ្វើការសម្រេច ពីមុនរួចហើយថា“វិធានផ្ទៃក្នុងមិនបានចែងអំពីការពិនិត្យឡើងវិញដោយអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង អំពីភាពត្រឹមត្រូវនៃកិច្ចស៊ើបសួរក្រោយពេលទទួលបានសំណុំរឿងក្តីនេះទេ”[11]។

៨. អនុលោមតាមវិធានទាំងនោះបណ្តឹងសុំមោឃភាពដោយមិនគោរពវិធានប្បញ្ញត្តិ អាចគ្រាន់តែលើកឡើងបាននៅក្នុងដំណាក់កាលមុនសវនាការប៉ុណ្ណោះ ហើយដោយអង្គជំនុំជម្រះនេះបានរកឃើញថា “[]ក្របខណ្ឌច្បាប់នៃ អវតក ទាក់ទងនឹងកិច្ចស៊ើបសួររបស់តុលាការដែលក្នុងនោះមានចែង គ្រប់គ្រាន់ អំពីនីតិវិធីក្នុងការថែការរក្សាការពារជនជាប់ចោទ ដែលក្នុងនោះរួមទាំងឱកាសដើម្បីលើកជូនសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត (សចស) ស្តីពីបញ្ហាណាមួយ នឹងបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ទៅអង្គបុរេជំនុំជម្រះ លើសេចក្តីសម្រេចដែលបានធ្វើឡើងដោយ សចស ប្រសិនជាយល់ឃើញថាចាំបាច់”[12]។ នៅក្នុងអម្លុងពេលនៃកិច្ចស៊ើបសួរ ជនជាប់ចោទដោយផ្អែកតាមវិធាន ៧៦នៃវិធានផ្ទៃក្នុង មានសិទ្ធិធ្វើពាក្យបណ្តឹង ដើម្បីសុំឱ្យធ្វើមោឃភាពនូវកំណត់ហេតុជាលាយលក្ខណ៍អក្សរ ឬកិច្ចស៊ើបសួរដទៃទៀត និងធ្វើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ប្រឆាំងនឹងសេចក្តីសម្រេចដែលផ្ទុយ[13]។ នៅពេល

---

[10] *សូមមើល* **E224/1** ចម្លើយតបរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាទៅនឹង “សំណើរបស់លោក អៀង សារី ស្នើឱ្យអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង សុំការបញ្ជាក់ពី កសចស អំពីអត្ថិភាពនៃកំណត់ត្រា ឬការថតសម្លេងនានាទាក់ទិននឹងការសួរសាក្សី អឿន តាន កាលពីថ្ងៃទី៨ ខែតុលា ឆ្នាំ២០០៨”, ៧ កញ្ញា ២០១២។ **E221/1**ចម្លើយតបរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាទៅនឹងសំណើរបស់ក្រុមមេធាវីការពារក្តី អៀង សារី ស្នើឱ្យស្តាប់ការបង្ហាញភ័ស្តុតាងពីអ្នកបកប្រែផ្ទាល់មាត់ ពាក់ព័ន្ធនឹងការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ភី ភួន លើកទីពីរ ធ្វើឡើងដោយ កសចស, ៤ កញ្ញា ២០១២។

[11] **E116** សេចក្តីសម្រេចលើសំណើរបស់ជនជាប់ចោទ នួន ជា ពាក់ព័ន្ធនឹងភាពត្រឹមត្រូវនៃកិច្ចស៊ើបសួរ (ឯកសារ E51/3, E82, E88 និង E92), ៩ កញ្ញា ២០១១, កថាខណ្ឌទី១៧ (បន្ទាប់តទៅនេះហៅថា “សេចក្តីសម្រេចលើភាពត្រឹមត្រូវនៃកិច្ចស៊ើបសួរ”)។

[12] ឯកសារលេខ **E116** សេចក្តីសម្រេចស្តីពីភាពត្រឹមត្រូវនៃកិច្ចស៊ើបសួរ, ត្រង់កថាខណ្ឌទី១៨។

[13] *សូមអានផងដែរ ឯកសារ* **E71/1** សេចក្តីសម្រេចលើញត្តិរបស់ អៀង សារី ដែលសុំឱ្យមានសវនាការដេញដោលលើការបំពេញកិច្ចស៊ើបសួរ, ចុះថ្ងៃទី៨ មេសា ២០១១,ទំព័រ២ (“[]ភាគីទាំងអស់មានលទ្ធភាពដាក់ពាក្យសុំដោយបញ្ជាក់មូលហេតុ ភាគី អំពីមោឃភាពផ្នែកណាមួយ

មានការជូនដំណឹងអំពីការបិទកិច្ចស៊ើបសួរ ភាគីនានាមានឱកាសថែមទៀតក្នុងការស្នើសុំឲ្យបំពេញកិច្ចស៊ើបសួរបន្ថែម និងធ្វើការច្រានចោលនូវពាក្យសុំណាមួយចំនួន ដែលជាកម្មវត្ថុនៃបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍[14]។ វិធាន៧៦(៧)នៃវិធានផ្ទៃក្នុងបានចែងថា៖ “លើកលែងតែជាកម្មវត្ថុនៃបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ ដីកាដំណោះស្រាយត្រូវកែតម្រូវកំហុសនីតិវិធីក្នុងការស៊ើបសួរ។ គ្មានបញ្ហាណាមួយដែលពាក់ព័ន្ធ នឹងកំហុសនីតិវិធីបែបនេះ អាចត្រូវបានលើកឡើងនៅចំពោះមុខអង្គជំនុំជម្រះ ឬអង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូលឡើយ”[15]។ ហេតុដូចនេះ វិធានរបស់ អវតក បានចែងយ៉ាងច្បាស់ក្រឡែតណាស់ថា ការតវ៉ាជំទាស់ណាមួយទាក់ទងនឹងនីតិវិធីនៃកិច្ចស៊ើបសួរ គឺត្រូវបានកម្រិតព្រំដែនត្រឹមតែដំណាក់កាលមុនសវនាការប៉ុណ្ណោះ។

៩. វិធានការដែលបានស្នើរបស់មេធាវីការពារក្តី អាចរំលោភទៅនឹងការបែងចែកដែលបានដំកល់ទុកទាំងនៅក្នុងវិធានផ្ទៃក្នុង និង ទាំងនៅក្នុងរចនាសម្ព័ន្ធទូទៅរបស់ អវតក រវាងដំណាក់កាលស៊ើបសួរ និង ដំណាក់កាលសវនាការ។ អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង “មិនមែនជាស្ថាប័នសម្រាប់ប្តឹងឧទ្ធរណ៍ ឬ ពិនិត្យឡើងវិញលើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ទាក់ទងទៅនឹងសេចក្តីសម្រេចនានារបស់ [អង្គបុរេជំនុំជម្រះ]ឡើយ”[16]។ ហេតុដូចនេះ “[]ជាបញ្ហាទូទៅមួយ ការជំទាស់ទាក់ទងអំពីជំហាននៃនីតិវិធី ឬសេចក្តីសម្រេចនានាដែលបានធ្វើដោយ សចស និង ដោយអង្គបុរេជំនុំជម្រះនៅក្នុងដំណាក់កាលនៃកិច្ចស៊ើបសួរ ត្រូវតែបានលើកជូនទៅស្ថាប័នមានសមត្ថកិច្ចនានារបស់តុលាការ នៅមុនពេលដែលដីកាដំណោះស្រាយចូលជាស្ថាពរ”[17]។

១០. អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងបានបញ្ជាក់ថា ការលើកលែងចំពោះវិធាន៧៦(៧) អាចនឹងមាន “បើសិនជា ភាគីទាំងនេះអាចបង្ហាញឲ្យឃើញថាខ្លួនមិនមានឱកាសណាមួយដើម្បីរាវរកឲ្យឃើញនូវការធ្វើឲ្យខុសពីសភាពដើម distortion ដែលបានចោទប្រកាន់ នៅមុនពេលបើកសវនាការនោះឡើយ ឬបើសិនជាហាក់ដូចជាមានការចាំបាច់ក្នុងការរក្សាការពារនូវភាពត្រឹមត្រូវនៃដំណើរការជំនុំជម្រះក្តី”[18]។ គ្មានករណីលើកលែងណាមួយក្នុងចំណោមករណីលើកលែងទាំងនោះត្រូវបានយកមកអនុវត្តនៅទីនេះនោះឡើយ។ មេធាវីការពារក្តីមានឱកាសគ្រប់គ្រាន់ដើម្បីរាវរកបញ្ហាដែលពួកគេបានធ្វើការចោទប្រកាន់នៅក្នុងសំណើរបស់ពួកគេ ។ មេធាវីបានអះអាងថាពួកខ្លួនត្រូវបានប្រាប់

នៃដំណើរការនីតិវិធី ដែលពួកគេចាត់ទុកជាមោឃៈនៅក្នុងដំណើរការបំពេញកិច្ចស៊ើបសួរ ហើយថាសេចក្តីសម្រេចណាមួយលើពាក្យសុំនេះ គឺជាកម្មវត្ថុនៃបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍នៅចំពោះមុខអង្គបុរេជំនុំជម្រះដោយអនុលោមតាមវិធានផ្ទៃក្នុង”)។

[14] វិធាន៦៦នៃវិធានផ្ទៃក្នុង។

[15] *សូមអានផងដែរ* ឯកសារលេខ **E71/1** សេចក្តីសម្រេចលើញត្តិរបស់ អៀង សារី ដែលសុំឲ្យមានសវនាការដេញដោលលើការបំពេញកិច្ចស៊ើបសួរ, ចុះថ្ងៃទី៨ មេសា ២០១១,ទំព័រ២។

[16] **E116** សេចក្តីសម្រេចស្តីពីភាពត្រឹមត្រូវនៃកិច្ចស៊ើបសួរ, ត្រង់កថាខណ្ឌទី១៨។

[17] ឯកសារលេខ **E116** សេចក្តីសម្រេចស្តីពីភាពត្រឹមត្រូវនៃកិច្ចស៊ើបសួរ, ត្រង់កថាខណ្ឌទី១៥ ។

[18] ឯកសារលេខ **E142/3** សេចក្តីសម្រេចលើសំណើរបស់ នួន ជា ដែលសុំឲ្យបំបេញកិច្ចស៊ើបសួរដោយអនុលោមតាមវិធាន៣៥ នៃវិធានផ្ទៃក្នុងពាក់ព័ន្ធនឹងភាពពុំត្រឹមត្រូវនៅក្នុងកំណត់ហេតុជាលាយលក្ខណ៍អក្សរនិងជាសម្លេងនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សីរបស់ កសចស, ចុះថ្ងៃទី១៣ មីនា ២០១២, កថាខណ្ឌទី៧ (ដែលជាបន្តមកទៀតនៅក្នុងនេះហៅកាត់ថា “សេចក្តីសម្រេចស្តីពីការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី”)។

ឲ្យដឹងអំពីសំនួរមួយដែលបានសួរទៅកាន់សាក្សី នង សុផង់ (Norng Sophong) ដែលមាននៅក្នុងខ្សែអាត់ថតសម្លេងនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សីនោះ[19]។ ដូចដែលអង្គជំនុំជម្រះនេះបានធ្វើការកត់សម្គាល់កាលពីមុនមកថា៖

> *ទាំងខ្សែអាត់ថតសម្លេងទាំងកំណត់ត្រាត្រូវ....ដាក់បញ្ចូលនៅក្នុងសំណុំរឿងជាបន្តបន្ទាប់នៅក្នុងអំឡុងពេលបំពេញកិច្ចស៊ើបសួរ ហើយដូច្នេះភាគីអាចមានលទ្ធភាពពិនិត្យមើលឯកសារទាំងនេះបាន(ទាំងអ្នកចេះភាសាខ្មែរភាសាអង់គ្លេស និង/ឬ ភាសាបារាំង) ក្នុងរយៈពេលប៉ុន្មានឆ្នាំកន្លងមកនេះ[20]។*

១១. ហេតុនេះ អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង បានច្រានចោលនូវសំណើមួយអនុលោមតាមវិធាន ៣៥ ដែលធ្វើឡើងដោយមេធាវីការពារក្តីរបស់ នួន ជា ដោយផ្អែកលើភាពមិនស៊ីសង្វាក់គ្នារវាងខ្សែអាត់ថតសម្លេង និងកំណត់ហេតុជាលាយលក្ខណ៍អក្សរនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សីរបស់ សចស ដែលរកឃើញថា “[]នៅក្នុងអំឡុងដំណាក់កាលនៃកិច្ចស៊ើបសួរ ភាគីទាំងអស់បានមានសិទ្ធិក្នុងការចូលទៅពិនិត្យមើលសំណុំរឿង ដែលក្នុងនោះរួមទាំងខ្សែអាត់ថតសម្លេងផង”និងថា មេធាវីការពារក្តីបានខកខានក្នុងការបង្ហាញឲ្យឃើញថា មិនអាចមានលទ្ធភាពដើម្បីធ្វើការវាយតម្លៃអំពីអត្ថិភាពនៃភាពមិនប្រក្រតីនៅក្នុងកំណត់ហេតុជាលាយលក្ខណ៍អក្សរ “នៅមុនពេលបើកសវនាការ” បានទេ[21]។ ស្រដៀងគ្នានេះដែរនៅទីនេះ មេធាវីការពារក្តីអាចបានពិនិត្យមើលនូវខ្សែអាត់ថតសម្លេង និងកំណត់ហេតុលាយលក្ខណ៍អក្សរនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី នង សុផង់។ ហេតុដូចនេះមិនមានការអនុគ្រោះលើកលែងស្របច្បាប់ណាមួយដោយសារការខកខានមិនបានរកឃើញ និង មិនបានលើកឡើងអំពីបញ្ហាទាក់ទងនឹងនីតិវិធីនៅមុនពេលបើកសវនាការ។

១២. លោកស្រីចៅក្រម Cartwright នៅក្នុងពេលថ្មីៗនេះបានបញ្ជាក់អះអាងឡើងវិញអំពីគោលការណ៍ទាំងនេះដល់ភាគីនានានៅក្នុងតុលាការ៖

> *ហេតុដូច្នេះ វិធានទូទៅនោះ គឺថាមានសច្ចធារណ៍គតិយុត្តិនិយាយអំពីសុចរិតភាពនៃការស៊ើបអង្កេតដែលថារាល់ការព្រួយបារម្ភពាក់ព័ន្ធទៅនឹងវិធីសាស្ត្រ ឬបញ្ហាណាមួយដែលកើតមានឡើងក្នុងអំឡុងពេលស៊ើបអង្កេតនេះ ត្រូវតែលើកឡើងក្នុងអំឡុងពេលស៊ើបអង្កេតនោះតែប៉ុណ្ណោះ។ ហើយឥឡូវនេះគឺនៅក្នុងពេលសវនាការ .....កិច្ចស៊ើបអង្កេតត្រូវបានចាត់ទុកថាជាចំណុចនៃការចាប់ផ្តើម ហើយអាចជំទាស់តវ៉ាបានតែនៅក្នុងករណីលើកលែងមួយចំនួនតែប៉ុណ្ណោះ។*

---

[19] ឯកសារលេខ **E1/122.1** ប្រតិចារិកនៃកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីជំនុំជម្រះក្តី, ថ្ងៃទី ៥ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ២០១២,ទំព័រ៦០។

[20] ឯកសារលេខ**E142/3** សេចក្តីសម្រេចស្តីពីការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី, ត្រង់កថាខណ្ឌទី៦ និង ៨។

[21] ឯកសារលេខ**E142/3** សេចក្តីសម្រេចស្តីពីការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី, ត្រង់កថាខណ្ឌទី៨។

> *ការជំទាស់តវ៉ាណាមួយរបៀបនេះមិនត្រូវពាក់ព័ន្ធទៅនឹងបញ្ហាបច្ចេកទេសនោះទេ ក៏ប៉ុន្តែត្រូវតែពាក់ព័ន្ធទៅនឹងខ្លឹមសារតែប៉ុណ្ណោះ។ ហើយចំពោះការលើកឡើងករណីលើកលែងមួយគឺថា[ភាគី]ត្រូវតែតម្រូវតាមលក្ខខណ្ឌអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងថា [ភាគីមួយមាន]មូលហេតុគ្រប់គ្រាន់ចំពោះការលើកឡើងពាក់ព័ន្ធទៅនឹងភាពគួរឲ្យជឿជាក់បាន នៅត្រង់ផ្នែកណាមួយនៃការស៊ើបអង្កេត។ ក្នុងការប្រើប្រាស់ពាក្យពេចន៍ច្បាប់ដ៏ល្បីល្បាញរបស់ប្រទេសខំមិនឡ [ភាគីមួយ]មិនអាចយកមកធ្វើជាអំណះអំណាងក្នុងករណីដែលមិនមានភស្តុតាងជាក់លាក់(fishing..expedition)នោះទេ។*
>
> *.....[ភាគី] ចាំបាច់ត្រូវតែបំពេញលក្ខខណ្ឌឲ្យបានគ្រប់គ្រាន់ជូនអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងថា មានមូលហេតុយ៉ាងត្រឹមត្រូវ ដើម្បីវិលត្រឡប់ចូលមកក្នុងការស៊ើបសួរវិញ ហើយធ្វើការស៊ើបសួរអំពីរឿងនេះ[22]។*

១៣. តាមការពិត ដូចដែលលោកស្រីចៅក្រម Cartwright បានធ្វើការសង្កេតថា ការប្រព្រឹត្តរបស់ កសចស ត្រូវមានសិទ្ធិ ក្នុងការទទួលបាននូវការសន្មតថាមានភាពប្រក្រតី ដែលមិនអាចឲ្យធ្វើការការជំទាស់តវ៉ាតាមរយៈញត្តិស្នើសុំនានា ដែលគ្រាន់តែ “វាយតម្លៃស្មានៗឬ គ្មានការចង្អុលបង្ហាញភស្តុតាង” ដែលដូចគ្នានឹងញត្តិបច្ចុប្បន្ននេះ[23]។

ii. សក្ខីកម្មរបស់សាក្សីរូបនេះនៅពេលសវនាការ នឹងបានជានឹងបានជាដំណោះស្រាយចំពោះវិការៈនីតិវិធីណាមួយនៅក្នុងការស្តាប់ចម្លើយសាក្សីរបស់ កសចសនិងការពារសិទ្ធិទទួលបានសវនាការដោយត្រឹមត្រូវយុត្តិធម៌របស់ជនជាប់ចោទ

១៤. លើសពីនេះ ការលើកលែងមួយនៃវិធាន ៧៦(៧) គឺមិនចាំបាច់ទេនៅទីនេះដើម្បីការពារភាពត្រឹមត្រូវយុត្តិធម៌នៃកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីសវនាការ។ ទោះជាមានវិការៈនីតិវិធីនៅក្នុងការស្តាប់ចម្លើយសាក្សីនង សុផង់ បានធ្វើឡើងតាមរបៀបណាមួយក្តី ក៏សាក្សីរូបនេះបានផ្តល់សក្ខីកម្មក្នុងតុលាការរួចហើយៗមេធាវីការពារក្តីក៏មានឱកាសដើម្បីសួរ ហើយថែមទាំងបានសួរដេញដោលរូបគាត់រួចហើយដែរទាំងនៅលើខ្លឹមសារនៃសក្ខីកម្មរបស់គាត់ និងទាំងលើនីតិវិធីដែលបានអនុវត្តនៅក្នុងការ

---

[22] ឯកសារលេខ **E1/123.1** ប្រតិចារិកនៃកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីជំនុំជម្រះក្តី, ថ្ងៃទី ៦ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ២០១២, ទំព័រ៤៣ ។ សូមអានផងដែរដូចគ្នានឹងខាងលើត្រង់ទំព័រពីទី៣៦-៣៧ (ដែលនៅក្នុងនោះលោកចៅក្រម ឡា វ៉េញ បានធ្វើការកត់សម្គាល់ថា “មានអង្គហេតុជាក់ស្តែងមួយចំនួន”, ដែលក្នុងនោះរួមមានអំពីថា“[]គឺការស៊ើបអង្កេតតុលាការដែលបានធ្វើឡើងមុនការជំនុំជម្រះនេះ គឺថាមានរយៈពេលរាប់ឆ្នាំមកហើយ។ ហើយនៅអំឡុងពេលនៃកិច្ចស៊ើបសួរ កិច្ចស៊ើបសួរត្រូវបានដាក់បញ្ចូលនៅក្នុងសំណុំរឿង. ក្រុមមេធាវីការពារក្តីក៏អាចចូលមើលសំណុំរឿងនេះបានដែរ។ ហើយជនជាប់ចោទក៏អាចពិនិត្យមើលបាន។ ...យើងមិនធ្វើការពិភាក្សាគ្នាស្តីពីកិច្ចស៊ើបសួរនោះទេមកដល់ត្រង់ចំណុចនេះនៃពេលវេលា...យើងមកទីនេះគឺដើម្បីធ្វើការសិក្សា និងពិនិត្យអំពីបញ្ហាខ្លឹមសារ។ បញ្ហាដែលទាក់ទងទៅនឹងកិច្ចស៊ើបសួរ ដែលមិនត្រូវឲ្យមានការតាំងសំនួរជាន់គ្នាឬច្រំដែលនោះឡើយ”)។

[23] ឯកសារលេខ **E142/3** សេចក្តីសម្រេចស្តីពីការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី, ត្រង់កថាខណ្ឌទី១០។

ស្តាប់ចម្លើយរបស់គាត់ដោយ កសចស[24]។ ដូច្នេះ សិទ្ធិទទួលបានសវនាការដោយត្រឹមត្រូវរបស់ជនជាប់ចោទគឺទទួលបាននូវកិច្ចការពារយ៉ាងគ្រប់គ្រាន់ ទាក់ទងនឹងសក្ខីកម្មរបស់សាក្សីរូបនេះ។

១៥. ក្នុងការបដិសេធលើសំណើរបស់មេធាវីការពារក្តី នួន ជា អនុលោមតាមវិធាន ៣៥ ដែលបានផ្អែកភាពខុសគ្នារវាងអះអាងក្នុងកំណត់ហេតុស្តាប់ចម្លើយសាក្សី និងខ្សែអាត់សម្លេងនោះ អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងបានសម្រេចថា មេធាវីការពារក្តី "ទោះក្នុងព្រឹត្តិការណ៍ណាក៏ដោយ នឹងត្រូវទទួលបានការការពារបន្ថែម តាមរយៈលទ្ធភាពក្នុងការសួរសាក្សីណាមួយនៅពេលសវនាការអំពីភាពខុសគ្នាដូចដែលគេបានអះអាងទាំងនោះ បើសិនជាមានភាពមិនស្របគ្នាដូចបានចោទប្រកាន់ទាំងនេះបង្ហាញឲ្យឃើញពីភាពពាក់ព័ន្ធទៅនឹងការវាយតម្លៃភ័ស្តុតាង ក៏ដូចជាមានទំនាក់ទំនងជាមួយភាពចាំបាច់ដើម្បីការពារភាពត្រឹមត្រូវយុត្តិធម៌នៃកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីសវនាការ"[25]។ មេធាវីការពារក្តី ខៀវ សំផន និងក្រុមមេធាវីការពារក្តីដទៃទៀតបានត្រូវអនុញ្ញាតឲ្យសួរដេញដោល នង សុផង់ ហើយពេលនេះមិនអាចអះអាងដោយជឿជាក់ថា សិទ្ធិទទួលបានសវនាការដោយត្រឹមត្រូវរបស់ខ្លួនមិនទទួលបាននូវការការពារឲ្យបានគ្រប់គ្រាន់ទាក់ទងនឹងសក្ខីកម្មរបស់សាក្សីរូបនេះឡើយ។

១៦. គេគួរសង្កត់ធ្ងន់ផងដែរថា នង សុផង់ ពេលនេះបានផ្តល់សក្ខីកម្មសរុបជារួមចំនួនបីថ្ងៃកន្លះហើយនៅចំពោះអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង[26] អាស្រ័យហេតុនេះភាពខុសគ្នានៃនីតិវិធីដូចដែលបានអះអាងក្នុងការស្តាប់ចម្លើយសាក្សីរបស់ កសចស មានតិចតួចណាស់ ឬគ្មានវិបាកអ្វីធំដុំឡើយ។ ក្នុងរយៈពេលបីថ្ងៃកន្លះនៃការផ្តល់សក្ខីកម្មរបស់គាត់នៅក្នុងតុលាការ គឺជាភ័ស្តុតាងចំបងដែលកំពុងស្ថិតនៅចំពោះមុខអង្គជំនុំជម្រះនៅពេលនេះ។

ii. កំណត់ហេតុស្តាប់ចម្លើយសាក្សីរបស់ កសចស ឆ្លុះបញ្ចាំងយ៉ាងពិតប្រាកដនៃសក្ខីកម្មរបស់សាក្សីរូបនេះ និងបានអនុវត្តតាមវិធានផ្ទៃក្នុងសម្រាប់ អ.វ.ត.ក

១៧. អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងធ្លាប់បានកត់សម្គាល់កាលពីលើកមុនថា "យោងតាមទម្លាប់នៃការអនុវត្តក្រោមច្បាប់កម្ពុជា ការស្តាប់ចម្លើយសាក្សីនៅចំពោះមុខ កសចស មិនមែនជាកំណត់ហេតុកត់ត្រាគ្រប់ពាក្យឥតល្អៀងទេ តែជារបាយការណ៍មួយដែលបានធ្វើឡើងដោយសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតពីសេចក្តីថ្លែងការណ៍ដែលពាក់ព័ន្ធដែលបានធ្វើឡើងដោយសាក្សី ភាគីដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី ឬ

---

[24] **E1/122.1** ប្រតិចារឹកនៃកិច្ចដំណើរការនីតិវិធី, ៥ កញ្ញា ២០១២ ត្រង់ទំព័រ៦០-៦៥។

[25] **E142/3** សេចក្តីសម្រេចលើកំណត់ហេតុស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ត្រង់កថាខណ្ឌទី១៤។ *សូមមើលផងដែរ* ឯកសារ **E116** សេចក្តីសម្រេចលើភាពត្រឹមត្រូវនៃកិច្ចស៊ើបសួរ, ត្រង់កថាខណ្ឌទី១៩។

[26] សូមមើល **E1/117.1** ប្រតិចារឹកនៃកិច្ចដំណើរការនីតិវិធី, ២៩ សីហា ២០១២។ **E1/120.1** ប្រតិចារឹកនៃកិច្ចដំណើរការនីតិវិធី, ៣ កញ្ញា ២០១២។ **E1/121.1** ប្រតិចារឹកនៃកិច្ចដំណើរការនីតិវិធី, ៤ កញ្ញា ២០១២។ **E1/122.1** ប្រតិចារឹកនៃកិច្ចដំណើរការនីតិវិធី, ៥ កញ្ញា ២០១២។ **E1/123.1** ប្រតិចារឹកនៃកិច្ចដំណើរការនីតិវិធី, ៦ កញ្ញា ២០១២។

ជនជាប់ចោទណាម្នាក់”[27]។ ដោយពុំគិតថាតើការពិភាក្សាបន្ថែមណាមួយនឹងត្រូវធ្វើឡើងដែរ ឬក៏អត់ទេ កំណត់ហេតុស្តាប់ចម្លើយសាក្សីជាលាយលក្ខណ៍អក្សរត្រូវបានសង្ខេបយ៉ាងត្រឹមត្រូវ និងទៀងត្រង់ពីចំណេះដឹងនិងសក្ខីកម្មរបស់សាក្សី។ សាក្សី នង ស៊ុផង់ បានបញ្ជាក់អះអាងពីភាពត្រឹមត្រូវរបស់កំណត់ហេតុនោះទាំងនៅពេលកំណត់ហេតុត្រូវបានធ្វើឡើង (តាមការចុះហត្ថលេខា និង ផ្តិតមេដៃនៅលើកំណត់ហេតុ)[28] និងពេលដែលគាត់បានមកបង្ហាញខ្លួនដើម្បីផ្តល់សក្ខីកម្មនៅក្នុងសាលសវនាការ[29]។

១៨. ថ្វីបើកំណត់ហេតុស្តាប់ចម្លើយសាក្សីមិនតម្រូវឲ្យធ្វើយ៉ាងដូច្នេះក្តី ក៏ការស្តាប់ចម្លើយសាក្សីរបស់ កសចស ភាគច្រើនត្រូវបានថតជាខ្សែអាត់សម្លេង ហើយខ្សែអាត់សម្លេងទាំងនោះក៏បានដាក់នៅក្នុងសំណុំរឿង និង អាចឲ្យមេធាវីការពារក្តី និងភាគីដទៃទៀតអាចពិនិត្យមើលបាន។ ដូចអង្គជំនុំជម្រះបានកត់សម្គាល់ ទម្លាប់នៃការអនុវត្តបែបនេះរបស់ កសចស គឺ “មិនស្របគ្នានឹងការអនុវត្តដែលមានការគិតទុកជាមុនណាមួយក្នុងការរារាំងដល់កិច្ចស៊ើបសួរឡើយ”[30]។

១៩. ជាការបន្ថែម កង្វះភាពជាក់លាក់ក្នុងឯកសាររបស់មេធាវីការពារក្តី ទាំងនៅលើចរិកលក្ខណៈខាងអង្គហេតុ និងអង្គច្បាប់ដើម្បីបំពេញទៅតាមបទដ្ឋានដែលបានចែងដោយអង្គជំនុំជម្រះ ដើម្បីឲ្យគេពិចារណាទទួលយកនូវ “ការចោទប្រកាន់អំពីភាពមិនស៊ីសង្វាក់គ្នារវាងខ្សែអាត់សម្លេង និងកំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សីជាលាយលក្ខណ៍អក្សរ វៀរលែងតែការចោទប្រកាន់ទាំងនោះបានបង្ហាញអត្តសញ្ញាណនៃភាពជាក់លាក់គ្រប់គ្រាន់ និងមានការជាប់ទាក់ទងគ្នាទៅនឹងភាពខុសគ្នាដូចដែលគេបានអះអាងនៅលើខ្លឹមសារ ដោយបង្ហាញឲ្យឃើញពីភាពពាក់ព័ន្ធយ៉ាងច្បាស់ទៅនឹងសវនាការ”[31]។ មេធាវីការពារក្តីមិនបានតាំងបង្ហាញឲ្យឃើញ ទោះបីក្នុងលក្ខណៈទូទៅ ឬជាក់លាក់ណាមួយក៏ដោយ អំពីថាតើមានបញ្ហាជាសារធាតុណាមួយនៅក្នុងកំណត់ហេតុស្តាប់ចម្លើយសាក្សីរបស់ កសចសឡើយ ហើយក៏មិនបានអនុវត្តតាមសេចក្តីណែនាំអំពីនីតិវិធីរបស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងដែលថា “ភាគីណាមួយដែលលើកឡើងអំពីការតវ៉ាយ៉ាងដូច្នេះ ត្រូវបានមានបន្ទុកបន្ថែមមួយទៀតក្នុងការកំណត់អត្តសញ្ញាណនៃភាពមិនស៊ីសង្វាក់គ្នាតាមការអះអាងនោះឲ្យបានច្បាស់លាស់*ហើយផ្តល់ការជូនដំណឹងជាមុនឲ្យបានទាន់ពេលវេលាដល់អង្គជំនុំជម្រះ និងភាគីដទៃទៀត អំពីការចោទប្រកាន់ទាំងនេះ ហើយនិងឯកសារដែលពាក់ព័ន្ធនឹងការចោទប្រកាន់*[32]។ តាមពិត មេធាវីការពារក្តីមិនបានផ្តល់ការជូនដំណឹង ទោះជាទាន់ពេលឬមិនទាន់ពេល ដល់ភាគី ឬអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងឡើយថា ខ្លួនបានស្វែងរកការតវ៉ាចំពោះសាក្សីណាម្នាក់ ដោយផ្អែកលើភាពមិនស៊ីសង្វាក់គ្នារវាងកំណត់ហេតុពីមុនរបស់គាត់ និងខ្សែអាត់សម្លេងនៃបទសម្ភាសន៍របស់គាត់។ ផ្ទុយទៅវិញ ពួកគេ

---

[27] **E142/3** សេចក្តីសម្រេចលើកំណត់ហេតុស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ត្រង់កថាខណ្ឌទី១១។

[28] **E3/64** កំណត់ហេតុស្តាប់ចម្លើយសាក្សី នង សុផង់, ១៨ កុម្ភៈ ២០០៩។

[29] **E1/117.1** ប្រតិចារឹកនៃកិច្ចដំណើរការនីតិវិធី, ២៩ សីហា ២០១២, ត្រង់ទំព័រទី៣៤។

[30] **E142/3** សេចក្តីសម្រេចលើកំណត់ហេតុស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ត្រង់កថាខណ្ឌទី១៤។

[31] **E142/3** សេចក្តីសម្រេចលើកំណត់ហេតុស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ត្រង់កថាខណ្ឌទី១២។

[32] **E142/3** សេចក្តីសម្រេចលើកំណត់ហេតុស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ត្រង់កថាខណ្ឌទី១២ (សង្កត់ន័យត្រង់អក្សរទ្រេត)។

បានលើកពីការទាមទាររបស់ខ្លួនជាលើកដំបូង នៅក្នុងខណៈដែលពួកគាត់បានកំពុងសួរដេញដោល សាក្សី និង *បន្ទាប់ពី*សហព្រះរាជអាជ្ញានិងភាគីដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីបានបញ្ចប់ការសួរដេញដោលរបស់ខ្លួនចំពោះសាក្សី។

ខ. មេធាវីការពារក្តីមិនបានផ្តល់យុត្តិកម្មអំពីសកម្មភាពប្លែកពីធម្មតា ដែលខ្លួនស្វែងរកទាក់ទងនឹងសាក្សីអនាគតឡើយ

២០. មេធាវីការពារក្តីមិនបានបង្ហាញភ័ស្តុតាងចំពោះសំណើរបស់ខ្លួនទាក់ទងនឹង អឿន តាន, នង សុផង់ ឬសាក្សីដទៃផ្សេងទៀតឡើយ ដូច្នេះមិនអាចយកជាយុត្តិកម្មសម្រាប់វិធានការស្រដៀងគ្នាដែលបានស្នើឡើងសម្រាប់ប្រភេទសាក្សីអនាគត ដែលគេមិនស្គាល់អត្តសញ្ញាណក្នុងប្រភេទស្រដៀងគ្នានេះ “ដែលបទសម្ភាសន៍របស់ពួកគាត់ដែលបានធ្វើប្រតិចារឹក អាចមានភាពមិនស៊ីសង្វាក់គ្នាស្រដៀងគ្នានេះដែរ”[33]។

III. សេចក្តីសន្និដ្ឋាន

២១. អាស្រ័យដោយមូលហេតុដូចបានថែងពីខាងលើ សហព្រះរាជអាជ្ញាសូមស្នើដល់អង្គជំនុំជម្រះច្រានចោលសំណើនេះទាំងស្រុង៕

កាលបរិច្ឆេទ	ឈ្មោះ	ទីកន្លែង	ហត្ថលេខា
ថ្ងៃទី១៨ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ២០១២	លោកស្រី ជា លាង សហព្រះរាជអាជ្ញា	ភ្នំពេញ	[signature]
	លោក Andrew CAYLEY សហព្រះរាជអាជ្ញា		[signature]

[33] **E224/2** សំណើសុំ, ត្រង់កថាខណ្ឌទី៦។